

יו"ל ע"י

מכון להוצאת הד"ת והשיעורים
שע"י קהל תולדות יהודה
דחסידי סטיטשין

גליון דברי תורה

חודש ניסן / שנת תשע"ב / שיעור ב'

שיעורי הכנה לפסח

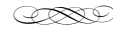
שיעור ב' - שנת תשע"ב לפ"ק

אינם משתייכים לשום מוחין ודעת, אלא הם הרגישים של נפש הבהמית, כמו ההרגישים שיש לבהמה, וזה משתייך לבחי' י"ה של אלקים הנמשך בזמן היניקה, שהוא קטנות הדעת. אבל בזמן העיבור אזי גם הרגישים הללו הם נעלמים, ולא נמצאים בהתגלות, ובמקום שאין הרגש אין גם כח הדיבור, שכמו שאין לו די דעת על הרגש, כך אין לו די דעת על דיבור, ונעשה נאלמתי דומיה שנעלם בחי' י"ה של אלקים כנזכר. והגם שיש בו מוחין של חכמה ובינה עכ"פ באופן של קטנות, אבל דעת אין לו כלל, אפי' באופן של קטנות, והוא אכן כדי שהחיצונים לא יוכלו כ"כ לינק ממנו, שבענין הדעת יש להם יניקה גדולה, מעת חטא עץ הדעת, ועץ הדעת גופא הוא סימן לכך על שיש להם יניקה גדולה בו, שהרי העץ הדעת היה הדבר היחידי בהבריאה שהיה מעורב טוב ורע, ואכן נכשל האדם בו, והרי שהדעת עלול מאד להיות בו יניקה לחיצונים, לכן בזמן של קטנות המוחין שעלול להיות אז לחיצונים יניקה גדולה, מסתלק אז הדעת כדי שלא יוכלו לינק, ונעשה מצב של נאלמתי דומיה בלי גילוי הדעת, וכיון שאין גילוי הדעת אין גם דיבור.

וזאת היה גם המצב של ההנהגה עליונה למעלה בעולמות עליונים, מצב של נאלמתי דומיה, הסתלקות המוחין מבחי' זעיר אנפין, וממילא כאשר בא מרע"ה ואמר שהרבוש"ע דיבר אליו, ולא רק זאת, אלא שהדיבור היה מבחי' שם הוי', ידע פרעה בבירור כי זאת לא יתכן, לא למעלה ולא למטה, שהרי ההנהגה עליונה אינו עדיין בדרגא זו, ועד כדי כך שגם המקובלים הקשו לעצמם קושיא זו, איך היה אכן יתכן שיהיה למרע"ה גילוי של שם הוי', הלא היה אז מצב של הסתלקות המוחין, ואנן מה נענה לפרעה. האמנם שערי תירוצים לא ננעלו, וישנו אכן ע"ז כמה תירוצים, אבל עיקר התירוצים הוא שבאמת אין יכולים כלל להפריד בין הוי' לאלקים, כי הוי' הוא האלקים, ואלקים הוא הוי', שהם דבר אחד בלי שום פירוד, ואפי' כאשר בהתגלות לא נראה השם הוי', אבל בפנימיות בודאי הוא נמצא, ואם יבא אחד ויפריד בינותם, אזי לא רק שאינו

בהמשך למה שדיברנו בענין פה סח, שהוא כח הדיבור שיצא מהגלות, וביארנו שהדיבור יש בו כח הגבורות, נבוא עתה להרחיב הדברים. הנה פרעה אמר מי הוי' אשר אשמע בקולו, ומבואר בזה"ק ובאריה"ק שזהו כאשר בא מרע"ה אל פרעה בשליחות שם הוי' דוקא, וע"ז אמר לו פרעה מי הוא הוי' הלזה, איני מכיר בשם הוי' אלא בשם אלקים, ודאי אקשי ליבי, שלא הודה לכל הענין של גילוי שם הוי', ובפרט לתוך מצרים, ורק לשם אלקים הודה, כי יוסף כבר הכניס השם אלקים לתוך מצרים, כאשר אמר בלעדי אלקים יענה את שלום פרעה, ופרעה הודה אז אליו, ואמר הנמצא כזה איש אשר רוח אלקים בו. ומבואר באריה"ק, שזה היה כאשר גם ההנהגה בעולמות העליונים היה רק מצד שם אלקים, כי בחי' כלל"י היו אז כעיבור במעי אמו כמבואר בחז"ל, ובעומק הדברים זהו שבעולמות העליונים למעלה היה ההנהגה של קטנות המוחין, כי הסתלקו גדלות המוחין מבחי' זעיר אנפין, ונמשל הדבר לעיבור במעי אמו. כי באמת ישנו כמה בחי' של קטנות המוחין, יש קטנות של זמן היניקה, ויש קטנות של זמן העיבור. וקטנות המוחין מכונה בשם אלקים, וגדלות המוחין מכונה בשם הוי'. והרי כי בבחי' שם אלקים יש ב' דרגות, יניקה ועיבור, שעיבור הוא קטנות יותר גדול מיניקה, והוא מצב של נאלמתי דומיה שאין אז שום דיבור, החשיתי משוב, שהוא קטנות ביותר. והנה בשם אלקים יש י"ה, שהוא איזה כח הדעת שישנו בזמן הקטנות, ובזמן העיבור נעלם גם דעת זו, הגם שהוא נמצא, אינו ניכר, ונשאר רק אל"ם של אלקים, וזהו נאלמתי דומיה, שיש רק אל"ם של אלקים, כי דו"ם י"ה, שנעלם הדעת של י"ה כנזכר. ופשטות הדברים הוא, כי כלל"י היו אז כעיבור במעי אמו, ובזמן העיבור נבנה חלק החיצוני של האדם, היינו כח פעולת האברים, ולא ההרגשים שבאדם, ושאר הכוחות הנעלות, אלא עצם הרמ"ח אברים, והחלקים היותר תחתונים שבאדם, וההרגשים באים רק לאחר הלידה, וגם בזה יש כמה דרגות, כי ישנם ההרגשים אשר

מבין את השם הוי', גם את השם אלקים אינו מבין. וא"כ בודאי שהי' גילוי למרע"ה משם הוי' גם בשעת מצב הקטנות הלז.

והנה בקטנות המוחין עצמו ישנו כמה דרגות, כי ישנו דרגא הנקרא חמץ ושאר, שהם איזה הארת המוחין, שגם בשאר ימות השנה יש להחיצונים יניקה ממנו, ומה שמותר לאכול חמץ ושאר בשאר ימות השנה, הוא כמש"א בזה"ק שמפאת שיש לה שמירה בפסח, הרי הוא כבר נשמר לכל השנה, שלא יהיה להחיצונים אחיזה ממנו יותר מדאי, ועכ"פ הם איזה הארת המוחין שיש להחיצונים יניקה ממנו גם בשאר ימות השנה, ורק שבפסח צריך הוא לשמירה מעולה, בפרט כאשר יש חשש יניקת מצרים, שאכן במצרים היה מאד יניקת החיצונים מבחי' זו הנקרא חמץ ושאר, ולכן כאשר יוצאין ממצרים צריכים לעשות לה שמירה מעולה, שלא יראה ולא ימצא אפי' במשהו. כי כדי שנוכל לאכול בשאר ימות השנה, וכלשון חז"ל דלא בדילי אינשי מיני', שמשתמשים בו בשאר ימות השנה, וגם אז יש בהם יניקת החיצונים כנזכר, צריך הוא עכ"פ בפסח להיות לה שמירה מעולה.

והנה השמירה הלז אשר בימי פסח, דומה הוא מאד להשמירה שעושין בעשי"ת, בימי תשרי, שכן אחז"ל דלר' אליעזר בתשרי נברא העולם, ולר' יהושע בניסן נברא העולם, ומבואר באריה"ק דאלו ואלו דברי אלקים חיים, שבתשרי נברא העולם בחיצוניות, ובבחי' הגבורה, ובניסן נברא העולם בפנימיות, ובבחי' החסד. ולענינינו הרי הם ב' הנהגות, שבתשרי ברא הקב"ה את סדר הטבע, שהוא ההנהגה של בריאת העולם, בראשית ברא אלקים, ובניסן ברא הקב"ה הנהגת הנסים, שהוא סדר שמיוחד לכלל"י, ועל ידו נעשה כל היצירה של כלל"י, והוא הנהגה מיוחדת דוגמת בריאת העולם, והוא נקרא פנימיות העולמות, שהוא המהלך איך הקב"ה מתגלה בפנימיות העולמות, וזה ההנהגה מתחלת בניסן כנזכר. והנה מבואר במקובלים, שבתשרי הוי' עיקר העבודה בהשרשים, היינו בשורשי המוחין, וכאשר מתקנים השרשים, אזי כבר נתקנים הענפים בדרך ממילא, וזהו שבימי תשרי מתקנים אנו את השרשים של בריאת העולם המשייך לעולם החיצוני, וכאשר השרשים משומרים אזי הכל בתר רישא גרידא, ונמשך כל השנה אחר הראשית שבחודש תשרי. וכך הוא הדין בחודש ניסן, כי הוא ג"כ אותו הענין של חודש תשרי, אלא שהוא בפנימיות העולמות, שבבחי' זו הרי בניסן נברא העולם, וממילא השרשים שהם שורשי המוחין של כל השנה, נקבעים בניסן, וממילא כאשר יש שמירה לחמץ ושאר בחודש ניסן, הרי כבר השרשים משומרים, ועי"ז הכל בתר רישא גרידא, וגם כאשר יהיה ממנו קצת יניקה לחיצונים בשאר ימות השנה, הרי מוכרחים ליתן להם קצת יניקה עד לעת קץ, ומ"מ משומרים הם, כי כבר נשמרו אצל השורש כנזכר.

והנה זה הענין של חמץ ושאר, שמצרים הי' לו יניקה גדולה בזה, הם איזה הארת המוחין הנשפעין אל האחוריים, ששם הוא מקום עמידת לאה, ומבחי' לאה הלזו ישנו יניקה לחיצונים, ובפרט

בעקבי לאה, ובשאר ימות השנה ישנו כמה כוונות לבחי' לאה, משא"כ בפסח לא מכוונים שום כוונות לבחי' לאה, אלא מכניסין בחי' לאה בפנים, והכל כדי שלא יהי' יניקת החיצונים מבחי' לאה בימי הפסח. ומה נעשה עם אלו האורות המשייכים לבחי' לאה, מבואר באריה"ק כי חלק מהאורות יורדים אל בחי' רחל, באופן אור פנימי, וחלק מהאורות נעשים אור מקיף, והוא כאשר נעשים הם תחילה כח הפה, וכח הפה ממשיך אור מקיף לבחי' רחל.

ונבאר מקודם את ענין בחי' לאה, כי הנה שכל התורה הרי הוא שונה לגמרי משכל הגשמי, ואינו פועל כלל כמו שפועל השכל הגשמי, והראי' כי חכמה בגוים תאמין, תורה בגוים אל תאמין, כי תורה אינה חכמה, אלא הוא מין שכל שנקרא תורה, שהוא שכל של נשמה, וגם החלק שבו הניתן להסבר, הוא רק קצת הסבר, כי אין יכולים להסביר את הכל, ויכולים רק לקרב הדברים אל השכל, אבל סוכ"ס כאשר איש ישראל לומד תורה, הנשמה שבו מרגשת את האור של התורה, גם כאשר השכל אינו מבינו, והראי' כי ישנו כמה מושגים בתורה, שכ"כ רגילים אנו עמדם, עד שאין חושבין כלל למה הם כך, ומהו השכל שבהם, אלא הוא כאילו שמבינים אותם ויש לנו השגה בהם, ומבינים שכך הוא בודאות, הגם שאין יכולים להסבירם ממש אל השכל, והשכל לא היה אומרם מעצמו, עכ"ז הם השגות השכל, כי הם שכל אלקי. האמנם באמת ישנו אכן דרגא של דעת הנותן הבנה בזה בדרגא נכונה, אבל הוא מין הבנה אחרת אשר פועל בדרך השגה, שרואה את הדבר, אבל כל זמן שאינו רואה ממש את הדבר, אזי האמונה משמשת במקום הדעת, וכאשר מאמין בזה מרגיש הוא איזה טעם בזה, איזה חיות של אמונה, וזהו ג"כ איזה השגה. אבל בעומק הדברים, יוצרכו פעם לבא לידי השגה שלימה בזה, אבל יהיה זאת ע"י הבנה של נשמה, אשר פועל בדרך השגה, שרואה את הדבר, וכך פועל בכלל שכל התורה.

והנה אי' באריה"ק בכוונת תורה לשמה שהוא להמתיק דיני לאה, כי לשמה הוא לשם ה' שהיא בחי' לאה. והנה תורה עם ה' בגי' יתר"ו, וכן בחי' לאה נקרא ג"כ בשם רות, כמבואר באריה"ק בכוונת חרוסת, והרי רות עם יתרו משתייכים אהרדי, כי לא רק באותיותיהם הם שווים, אלא גם שניהם היו גרים, ובאותיות רות חסר ה' למספר תור"ה, ובאותיות יתרו ניתוסף ה' למספר תור"ה, וביחד יתרו"ו רות בגי' ב"פ תור"ה, שהם כנגד תושב"כ ושבע"פ כמש"א בזה"ק. והענין בזה הוא, כי יש מין שכל וחלק התורה המוריד א"ע לשכל הגשמי ממש, אבל בודאי מוכרח להיות בזה איזה הארה של שלימות דרגת התורה, וצריך התורה לגרום לו שיאיר באור התורה, אבל עכ"ז יורד התורה בזה לשכל הגשמי ממש, כי כאשר רוצים לקרב גרים ואלו שמבחוץ, מוכרח התורה להוריד א"ע לשכל הגשמי עד שגם הגרים יוכלו להבינו. ובאמת כל יהודי הוא גר באיזה בחי', שעז"כ וגר לא תלחץ כי גרים הייתם בארץ מצרים, כי כאשר היו כלל"י במצרים, היו גוי בקרב גוי, והיה להם שייכות להניצוצין שבאוה"ע, שהם ניצוצין של חכמה

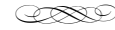
בגוים, וקיבלו בזה כלל"י אחריות לקרב כל אלו הניצוצין, והוא ע"י שיורידו את התורה לאיזה דרגא, עד שגם השכל הגשמי ממש יוכל ג"כ להבינו, ואכן לעת"ל יהיה כך בשלימות, שיורידו אז את התורה מאד בגשמיות, עד שע"י הלבוש של זה הגשמי, יוכלו גם הגוים לקבל איזה הארה מהענין שנקרא תורה, והלכו גוים לאורך, ויכירו שהאור הוא אצל כלל"י, אבל יוכרח הדבר להיות באופן שיורידו א"ע להם. וזהו שהתורה מתפרשת בע' לשון, הואיל משה באר את התורה הזאת, עד השכל הגשמי, והכל כדי לגרום הענין של קירוב גרים, שבזה משלימין מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, שמצד זה צריך התורה להוריד א"ע עד גשמיות. וזהו הכוונה להמתק דיני לאה, כי דינים הם החלקים שאינם בטילים אל אור התורה, והרי הם דינים וקטרוגים, כי קטרוגים פירושו, כגון שיש צדיק שהוא אור פנימי, והמקטרוגים עליו אינם מכירים באור פנימי שלו, ולכן הם טוענים עליו בשכל חיצוני, כאילו מוכרח הוא להתאים א"ע גם עם החיצוניות, וצריך הוא להסביר א"ע גם בחיצוניות, והרי זה נקרא קטרוג, והוא נמשך מצד החיצונים שרוצים תמיד להבין את הכל, ורוצים שיורידו א"ע להם עד שגם הם יבינו את הכל, ובזה הם נקראים מקטרוגים, כי כאשר נכנסים לעולם הפנימי רואין שיש שם אור, וממילא רואין שאין שום מקום לקטרוג, אבל כיון שהם מקטרוגים, לא מסכימים להיכנס לפנים, אלא מכריחים שיסבירו להם בחוץ עד שגם הם יוכלו להבינו. וזהו הנקרא דיני לאה, דינים וקטרוגים, והוא הנקרא חמץ ושאור. והיינו כי חפזון הוא שכל התורה שאינו צריך להתיישב להסביר הדברים, רק פועל באופן חפזון, משא"כ חמץ פועל במתינות שמפרט את הסוגיא, שואל ומקשה, משיב ומתקן, אבל שכל התורה פועל כמו מעיין הנובע, ואינו צריך לפרט את הסוגיא, כי רואה הוא את הכל לפניו. וזהו כי חמץ משתייך ליישוב הדעת של שכל הגשמי, אשר מוכרח להסביר הכל, ולפרט הכל בפרטיות. וזה השכל אינו יכול להבין בעצם את אמיתת השגת התורה, כי ישנו ממנו יניקה לחיצונים, ואם יהי' לו רק את השכל הזה, אזי בודאי יהי' לחיצונים ממש יניקה ממנו, ורק שבשאר ימות השנה אכן מוכרחין ליתן להם קצת יניקה, וזהו שמעלימין בזה אפי' קצת מאמיתת שכל התורה, כדי שיוכלו להוריד א"ע לזה השכל הגשמי, וזהו הנקרא חמץ.

אמנם כאשר נמצאים בזמן הראשית, בימי פסח שבו יוצאין ממצרים, מופיע אז כ"כ אור גדול, שהוא מאד נעלה מהשכל הגשמי, ומכניסין את השכל הגשמי לפנים, שהם דיני לאה אשר מכניסין בפנים כנזכר, והגדלות נמשך עוד לפני הקטנות, והשכל של לאה הלא נמשך רק מהקטנות, שהוא איזה הארה של בחי' שם אלקים המשתייך לקטנות המוחין המאיר גם לתוך האחוריים, והוא הנקרא חמץ ושאור שהם דיני לאה כנזכר, וכיון שמכניסין את בחי' לאה בפנים, ונמשך הגדלות לפני הקטנות, ונמשכים אורות גדולים, הרי כ"ז גורם להמתקת דיני לאה. וכל אלו האורות יורדים לבחי' רחל, שהוא בכלליות ענין האמונה, שאין לחיצונים

יניקה ממנו. וחלק מאלו האורות, כאשר הם נמתקים מהגדלות, הרי הם נקראים גבורות קדושות, והם אורות הפה, שיוצאין דרך הפה, ונעשים לאור מקיף. והם הגבורות קדושות שיהיה למשיח, כמש"כ וברוח שפתיו ימית רשע, שע"י אלו הגבורות קדושות שיצאו מהפה, ימית רשע. ואלו הגבורות קדושות נמשכו מאורות דלאה שנכנסו לפנים ויצאו עתה דרך הפה, והוא כח מיוחדת של דיבור, אשר אינו מובן עפ"י שכל, כי הוא אור מקיף, אבל הם אותן הגבורות של לאה שנכנסו לפנים, ויצאו עתה דרך הפה לחוץ. והם דיבורים קשים אשר נמשכו משם אלקים שהוא כח חזק ותקיף, ובפרט אלם של אלקים בודאי הוא לשון אלים ותקיף, כלשון גבר אלים, שיש לו קושי גדול של גבורות, והם יוצאים עתה דרך הפה, ובזה נתהפך ענין נאלמתי דומיה לכח הפה שהוא ההיפוך ממש, כי קיבל בזה כח דיבור חזק מאד, ובזה יכולים לקיים והגדת לבנך ביום ההוא, להגיד לו דיבורים חזקים שבכוחם להכניע את הרע ואחיותו. ויש לבאר הדבר, בזה שרואין שיש לפעמים לאדם איזה כח הפה, שאין יכולים כלל להסבירו, ועכ"ז באיזה בחי' יכול גם החיצוני להבינו הגם שאין יכולים להסבירו, כי גם החיצונים יודעים זאת אשר יש לפעמים לאדם איזה כח הדיבור גדול, שיכול הוא לדבר דיבורים שיש להם תוקף גדול, ויכול הוא לשבור עמהם את כל המחיצות, כי יש לו איזה מין חיות דיבוריו. וכאן כמובן המדובר בחיות של קדושה, אבל זה התוקף גורם, שגם זה החיצוני אשר תמיד הוכרחו להסביר לו הכל, כי הוא המקטרג באחיותו בדיני לאה, אבל לאחר שהוא שומע אלו הדיבורים שיש להם תוקף גדול, שוב אינו מקטרג עוד, כי בדרך סגולה פעלו עליו אלו הדיבורים, עד שנתהפך לגמרי. וזהו והגדת לבנך, דברים קשים כגידין, גידין הם אשר הדם עובר בתוכם, שבה היה האחיזה למצרים, שגרם ענין נאלמתי דומיה, כי דם הוא לשון דום, וכן הדם הוא גבורות, ולכן היה בה אחיזה למצרים, אבל ע"י דברים קשים כגידין נמתק אחיזה זו. וכן הוי' במספר קטן בגי' הגד"ה שהוא מספר טו"ב, שבחי' הוי' יורד לדרגא דקטנות באופן טוב, היפוך מצב של עיבור במעי אמו אשר אז החשיתי מטוב, כי כאשר יוצא דרך הפה הרי הוא טוב, [כמו שנתבאר בשיעור א', כי פ"ה הוא ה' פעמים טו"ב], והוא כח הדיבור שיש לו תקיפות של בחי' דיני לאה, כאשר נגרם שדרגת נאלמתי דומיה יכנס בפנים לקבל שם מיתוק, ובזה קיבלה כח הדיבור הלז.

והנה בחי' מרע"ה יש לו כמה דרגות, יש בחי' משה מצד הגדלות, ויש מצד הקטנות. כי מצד הקטנות הוא ד' פעמים אלקים"ם כנגד הד' מוחין, אשר עם הכולל הוא מספר מש"ה, ויש בחי' א"ל שד"י שגי' מש"ה, ויש בחי' אחוריים דהוי' במילוי ע"ב עם אהי' במילוי שהוא פק"ד קס"א שגי' מש"ה, והרי שיש לו הרבה דרגות. ובחי' משה אשר אמר לא איש דברים אנכי, הוא הבחי' שהי' לו זה הטענה, אשר במצרים הוא זמן הקטנות, ולא איש דברים אנכי במצב הלז, כי נאלמתי דומיה, וע"ז השיב לו הקב"ה כי עתה יכנסו אורות של בחי' לאה בפנים, ויומשך

הגדלות לפני הקטנות, ויומתקו דיני הקטנות, ומעתה אדרבה יהיה לך דיבורים חזקים מאד, ונתתיך אלקים לפרעה, שתדבר דיבורים תקיפים אשר יגרמו מכות על מצרים. ואלו הם האורות אשר נתגלו עתה במצרים, שנתהפכו אורות דלאה אשר באופן הרגיל משתייכים הם למחשבה, ועתה נעשו לענין של דיבור, והגדת לבנך, וקיבל עוד תוקף גדול אשר גרם מכות על מצרים.

הנה כתיב ידוע תדע כי גר יהיה זרעך ארבע מאות שנה, ולמעשה היו במצרים רק רד"ו שנה, ויש בזה כמה תירוצים אשר באו לומר שאלו ארבע מאות שנה לא נתקיימו ממש כפשוטו, אלא נחשבו מלידת יצחק וכדו'. ובאמת כתוב בתורה עוד חשבון של ת"ל שנה, אשר נחשבו מברית בין הבתרים. וצריכים לבאר בעומק איך פועלים כל חשבונות הללו, כי באמת משתייך הדבר לענין יסודי בתורה ובכלל"י. ומקודם נקרב הדבר לפשוטן של דברים, כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו. וזהו כי בפסוק אשר מבואר שמושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה, כתוב שם כי גם ערב רב עלה איתם. וענין ערב רב הללו, מבואר באריה"ק כי כאשר אמר פרעה הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו, לא היה כוונתו על עצם בני ישראל, אלא על "עם" בני ישראל, שהיה במצרים "עם" שקראו א"ע "עם בני ישראל", שהם מלו א"ע בציווי של יוסף, ונהגו א"ע בעוד כמה ענינים ונימוסיים שקיבלו מיוסף, ענינים המשותפים אל העברים, ופרעה נתיירא דוקא מהם פן יצאו יחד עם כלל"י ממצרים, והם היו ריבוי עם עוד יותר מכלל"י, ולכן לא רצה שיצאו, וזהו שאמר הנה "עם בני ישראל" רב ועצום ממנו, והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו, היינו שיתחברו לכלל"י, ועלה מן הארץ. והרי שהיה עם שלם במצרים שנהגו קצת כמו ישראל, והם קיבלו ענין המילה מיוסף כנזכר, ולמעשה אכן עלו יחד עם כלל"י ממצרים, שהם הערב רב אשר עלה איתם.

ויתכן לומר בדרך אפשר, למה דוקא אלו לבד קיבלו ענין המילה מיוסף, אבל זהו כי כאשר ירד אאע"ה למצרים, הרי לקח עמו את הנפש אשר עשה בחרן, והם נפרדו אח"כ מאאע"ה ולא הלכו עמו עוד, ואיפוא נשארו, יתכן שנשארו במצרים, והרי הם כבר ידעו כמה דברים מאאע"ה, ולכן כאשר בא יוסף וציווה על ענין המילה, קיבלו הם אכן הדבר, כי לא היה זאת כ"כ דבר זר אצלם, מנהגי העברים, שהרי היו פעם יחד עם אאע"ה, והם הם שנעשו הערב רב שקראו א"ע "עם בני ישראל". וממילא יתכן לומר שהם הם שהיו במצרים ת"ל שנה הללו מאז שבאו עם אברהם כנזכר, [והגם כי ת"ל שנה מתחלת מברית בין הבתרים שהיה ה' שנה קודם צאתו של אאע"ה מחרן, שהרי בן שבעים ה' בברית בין הבתרים, ובן ע"ה היה בצאתו מחרן, ע"י ברמב"ן שמבאר שכבר יצא אאע"ה מחרן עוד טרם ברית בין הבתרים, אלא שאח"כ חזר לחרן, וכוונת הכתוב לומר כי בצאתו מחרן שלא חזר וראה עוד בבית אביו, היה בן ע"ה שנה, וממילא שפיר היו ערב רב הללו ת"ל שנה במצרים כנזכר].

וזהו המשך הפסוקים וגם ערב רב עלה איתם, שאם נחשוב אותם כחלק מכלל"י, הרי מושב בני ישראל בארץ מצרים ת"ל שנה, שהרי למעשה יצאו יחד עם כלל"י, וקראו א"ע "עם בני ישראל", והרי שגם עפ"י פשוטו יש לחשוב שהיו כלל"י בארץ מצרים ת"ל שנה. ומה שהקב"ה חישב את הקץ לעשות, זהו כי באמת היה צריך להיות התיקון ע"י כלל"י עצמן, אלא שלא יכלו להתמהמה עוד במצרים, כי כבר היו במ"ט שערי טומאה, ואם היו יכולין להיות עוד יותר זמן במצרים, היו אלו הנשמות של הערב רב מתגלגלים לבוא עוד הפעם להיות ממש חלק מכלל"י, ואזי היה נעשה התיקון בשלימות ע"י כלל"י עצמן, אבל לא זכו לכך, ומצד זה נקרא שלא היה התיקון בשלימות, כי נשמות הללו היו צריכים באמת להיות ממש חלק מכלל"י, אמנם למעשה לא נתבררו הם עדיין לגמרי, ומ"מ יצאו ממצרים יחד עם כלל"י באופן בלתי מבורר, וגררו א"ע אחר כלל"י בתורת ערב רב. ועכ"פ נמצא, כי מה שהיה חסר בחשבון הת"ל שנה, מישך שייכי עם מה שהיו הם רק בגדר ערב רב, כי אם היו כלל"י עצמן ת"ל שנה במצרים, היו גם הערב רב מתבררים לגמרי, והיו יוצאין כולם בתורת כלל"י ממצרים, וכיון שנחסר בחשבון הת"ל שנה של כלל"י, הוצרכו לחשוב חשבון הת"ל שנה מצד הערב רב כנזכר.

ממילא יוצא לנו, כי ישנן ב' חשבונות, יש חשבון כפשוטו שצריך יישוב, שהם כל התירושים שנאמרו ע"ז, וכגון מה שביארנו שנחשב הדבר מזמן מושב הערב רב במצרים, ויש גם חשבון בזה על פי עומק הדברים, או על פי דרש, כגון שבכלליות יש לומר כי זמן ארבע מאות שנה רומז על ד' דרגות שהוצרכו לתקן במצרים, כל דרגא נקרא מאה שנה, הגם שלא היה ממש כפשוטו מאה שנה, הרי זה צריך יישוב על פי פשט, אבל על פי דרש הוי הענין שהיו צריכים לתקן ד' דורות, כמש"כ ודור רביעי ישובו הנה, והם דור אנוש מכול הפלגה ואנשי סדום, והם ד' תיקונים אשר ממנו נבנה הדרגא של כלל"י.

ואחז"ל שבשביל ד' דברים יצאו ישראל ממצרים, שלא שינו את שמם, ולא שינו את לשונם, והיו גדורים בעריות, ולא היה בהם דלטורין [חוץ מדתן ואבירם], ויתכן שזהו כנגד ד' דורות הללו שהיו צריכים תיקון, והם הד' דרגות של ארבע מאות שנה כנזכר. כי לא שינו את שמם הוא כנגד דור אנוש, כי השם של כל אדם משתייך אל השם הוי', וצריכים לקשר כל שם אל השמות של הקב"ה, וכמש"א באריה"ק שצריך האדם למצוא רמז בשמו אל איזה שמוה"ק, וכן השם הראשון שבעולם היה אד"ם שבג' הוי' במילוי מ"ה, ולכן נקרא אדם מלשון אדמה לעליון, שהוא נקרא בשמו של הקב"ה, וכן במשיח כתיב זה שמו אשר יקראו ה' צדיקנו, שיהיה נקרא על שמו של הקב"ה, וכן עתידין צדיקים שיקראו על שמו של הקב"ה, וזהו כי השם של האדם צריך להיות אספקלריא מזוככת על החלק אלוך ממעל שלו, שיהיה שם המגלה את שם הוי"ה. וענין דור אנוש היינו שנפלו מדרגא דאדם לדרגא דאנוש, והרי שנשתנו שמם שלא להיקרא עוד בשם אדם,

ומה שהיו מקודם בדרגה להיות אספקלריא מזוככת על שם הוי', נתיקיים בהם אז הוחל לקרוא בשם הוי', שגרמו לשם הוי' להיות חול אצלם, ונתהפך שם הקודש לחול, ולכן נעשה זאת ג"כ אצל האדם שנתהפך לאנוש.

ויש לומר בדרך רמז, כי עיקר השם הוא שם הוי', שהוא שם העצם, ושאר כל השמות הם כינויים כנגד השם הוי', ולכן בעיקר צריכים להתקשר לשם העצם, וגם הכינויים צריכים לקשר לשם העצם, שהוא שם הוי', זה שמי לעלם וזה זכרי לדור דור. והשמות היותר קרובים לשם הוי' מכל הכינויים, והם מתפרשים כמעט כמו השם הוי', הוא השמות אהי' אהו', כי אהי' מתפרשת כמו הוי', כי הוי' פירושו שמהווה כל היות, וכן אהי' פירושו אני הוא המהווה כל היות, וכן אהו' לשון מהווה, ושניהם יש בהם אותיות הוי' חוץ מאות אחד, והרי הם כמעט כמו שם הוי'. ממילא יש לומר כי ראשית הנטי' משם הוי' שהיה בדור אנוש, היה שנטו משם הוי' אל שמות אהי' אהו', שהם מספר ח"ל כלשון הכתוב אז הוחל לקרוא בשם הוי', שהפרידו אלו השמות משם הוי' עד שנעשו ח"ל, וכן אהי' פעמים אהו' בגי' אנוש, והרי שהפרידו א"ע משם העצם, ונפלו לדרגה דאנוש. וכן י' פעמים ח"ל בגי' מצריים, שמצרים הוא קליפה ששם נעלם השם הוי', והוא שורש דור אנוש אשר שינו את שמם. אמנם כלל"י במצרים לא שינו את שמם, וכל שמותם היו בדרגת שמות קודש המתקשרים אל שם הוי', ובזה תיקנו את דור אנוש אשר הוחל לקרוא בשם הוי'. וכן זה שהיו גדורים בעריות הוא תיקון לדור המבול, וזה שלא שינו את לשונם הוא תיקון לדור הפלגה שאז התחילו הע' לשון, וזה שלא היה בהם דלטורין הוא תיקון אנשי סדום, שהם היו אנשי רשע במידות רעות של דלטורין מצה ומריבה, שהוא קילקול בין אדם לחבירו, וכלל"י תיקנו אז אלו הד' דברים, ובזה יצאו ממצרים.

ואי' במהר"ל על ד' דברים הללו, כי כלל"י היו נפרדים בזה ממצרים, וכאשר נפרדים מאיזה דבר צריכים להיפרד מכל הד' צדדים, לעשות מחיצה של פירוד מכל הד' צדדים, והם המחיצות שגדרו כלל"י את עצמן להיות נפרדים ממצרים, ובזכות זה יצאו ממצרים, כי זהו שורש הגאולה, להיפרד ממצרים, וכיון שנפרדו מהם בד' דברים הללו, הרי היו בעצם גאולים. ונבאר את הדברים בביאור רחב. כי הנה התורה מקשר תמיד את הפנימיות עם הפשט, שכל דבר שישנו בפנימיות מוכרח הוא לירד עד הפשט, ובשלימות יהיה כך בימות המשיח אשר תורה מאתי תצא, אבל כל התורה בעצם נבנה ע"י קשר נורא של הפשט עם הפנימיות, כי כל התורה נבנה על רזא דברית, דרגא דיוסף שהוא הצדיק דאחיד בשמיא וארעא, שמקשר פנימיות עם חיצוניות. וזהו הנקודה של התורה, שאין יכולין לתפוס שום ענין של אלקות בפנימיות, בלי שיהיה מקביל לה דבר בעולם הפשט, וכגון שאין יכולים לכוון כוונות מצה בלי שיאכל מצה בפשטות, כי כל מה שהוא בפנימיות מוכרח הוא לירד גם לחיצוניות, והגם שיש בזה כמה דרגות, עד כמה חיצוניות, אבל לגבי קיום תומ"צ צריכה היא להיות בדרגת

צדיק דאחיד בשמיא וארעא, כענין וירד ה' על הר סיני, שהוא קשר עליונים ותחתונים. ממילא גם מה שנוגע לכל ענין התיקון של גלות וגאולה, הולך הדבר ג"כ כך, כגון זה שעבדים היינו לפרעה במצרים, הלא היה בעיקר גלות הדעת, שהוא גלות רוחני, שהיו משועבדים תחת קלי' מצרים, אמנם למעשה היו עבדים גם בפשטות בפועל ממש, והרי שמוכרח הדבר לילך יחדיו, ולא יתכן להיות אחד בלי חבירו, שאם כלל"י הם עם אשר צריכים להמשיך את הקדושה והאלקות בפנימיות ובפשטות, הרי צריך להיות גם כל הברור של הגלות בפנימיות ובפשטות, כי הכל הולך למעלה ולמטה. וכן הגמר של יציא"מ שהוא קרימ"ס שנבקע הים בפועל, ולכאורה מה זאת משתייך לזה שראתה או שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, ואם צריכה להתקיים שתראה שפחה מה שלא ראה יחזקאל, הלא יתכן לקבוע לזה זמן אחר שבו יתגלה הקב"ה ותראה שפחה וכו', ומה זאת שנבקע הים ובד בבד ראתה שפחה וכו'. אלא הענין הוא, כי יבקעו כל מימות שבעולם פירושו שכל המחיצות של כל העולמות נשברו לפני בני", ואם יש מחיצה שאינה מנחת לראות את המרכבה, נבקע גם אותו הים, וכגון מה שמבואר בזה"ק שיש ענין של בקיעת ימא דאורייתא, שיש מחיצה שאינה מנחת לראות את הפנימיות, וצריכים לבקוע מחיצה זו, גם הוא נבקע באותו זמן. ואדרבה זה הגילוי שאירע בעולמות העליונים, אירע גם למטה להיות משל לזה, וזה היה קרימ"ס, כי קרימ"ס פירושו שנבקע עולם הטבע ונשברו כל המחיצות שלו, הם המחיצות שאינם מניחים לראות את יכולת הקב"ה בעולמו, והם נשברו למטה בגשמיות, וכן בעולמות עליונים אשר שם פירושו השגות אלקות, כי ראיית יכולת הקב"ה בעולמות עליונים זהו ראיית המרכבה, וגם עליו יש מחיצות ברוחניות, ונשברו גם הם לפני בני ישראל, כי באותו זמן ואותו ענין ששבר את הימ"ס למטה, שבר את כל המחיצות של כל העולמות, כי לא יתכן להיות אחד בלי חבירו כנוכח.

וכן כל המהלך של גאולת מצרים פועל כמו הנהגת התורה, שיש בו פנימיות וגם פשטות, אמנם עד לעת"ל שאז תורה מאתי תצא, אינו מכוון עדיין לגמרי הפנימיות עם הפשטות, וצריכים כמה פעמים לדחוק בפשוטן של דברים. והגם שאין מקרא יוצא מידי פשוט, הרי מצינו כי רב כהנא לא ידע מעיקרא שאין מקרא יוצא מידי פשוט, ואמר כד הוינא בר תמני סרי שנין, והוי גמירנא לי' לכולי' הש"ס, ולא הוי ידענא דאין מקרא יוצא מידי פשוט עד השתא (שבת סג.), וגם התורה עצמו מכריח בכמה מקומות שנבוא לדרשה שלא על פי פשט, ומיד בהתחלת התורה נא' כי מקרא זה אומר דרשוני, באשר לא מובן המקרא על פי פשט. אמנם לעת"ל יהיו אכן הפשט והדרש ממש כמו דבר אחד, ולא יהיה שום דוחק בהפשט, ויוכלו ללמוד הפשט על פי פשוטו של מקרא, ויהיה מתאים גם עם הדרש, ולא ייאמר כמו שפירש"י בכמה מקומות שהמדרש תדרש ואני ליישב המקרא על פי פשוטו באתי, כי באמת לא יהיה שום חילוק ביניהם. ומה שיש לעת עתה חילוק בין הפשט להדרש, מושרש הדבר בזה שיש בגאולת מצרים פשוטו

של מקרא, שהוא הפשט של מספר ארבע מאות שנה, ומוכרח גם הדבר לומר כי מקרא זה אומר דרשוני, ואין יכולין ליישבו ממש על פי פשוטו, ומוכרחין לומר כי ארבע מאות שנה הללו הם על פי דרש, ולא על פי פשט. והחילוקים שיש בין פשט לדרש, גם הוא דרך התורה, ואכן תורה בגי' פשוט עם עומ"ק, וכן פשוט"ה בגי' ארבע מאות, עמ"ק בגי' רד"ו, והרי כי פשוטה של מקרא לא נתגלה עדיין עד ארבע מאות שיהיו ממש על פי פשוטה, והוכרחו להשאיר הענין בעמק לפרשו על פי דרש, כי על פי דרש היה אכן ארבע מאות, שדרש הוא עמק שהוא מספר רד"ו, והיינו שהיו כלל"י די שנים במצרים עד שיוכלו לדרוש את הארבע מאות על פי עמק הדברים, אבל לא ירד עדיין עד עולם הפשט.

אמנם דרגת יוסף הוא הצדיק דאחיד בשמיא וארעא, שמאחד הפנימיות עם החיצוניות, הפשט עם הדרש. כי הנה נא' להאבות ידוע תדע כי גר יהיה זרעך, והאבות עצמן נחשבו אמנם גאולים, וכל ענין הגלות התחילה רק אצל זרעך הם הבנים, אבל למעשה התחילה הגלות כבר בלידת יצחק, וגם אברהם היה קיים אז, והרי שגם האבות היו במצב של גלות, וזהו כי רק בפנימיות היו גאולים, אבל בחיצוניות באיזה בחי' היו גם הם בגלות, כי היו גרים בארץ לא להם. וסידור הדברים הוא כך, שישנו ב' עולמות, פנימיות וחיצוניות, וכל אחד לעצמו נחלק ג"כ לפנימיות וחיצוניות. ובעולם הפנימי נחשבו האבות שם גאולים, ורק מצד זה שידעו האבות ג"כ שיהיה פעם גלות, זה בעצמו גרם גם להם ענין של גלות, והוא גלות הדעת [וזהו א' מן התירושים למה נחשב שנות הגלות מזמן האבות, כי גם להם נחשב כגלות מצד הדעת], אמנם זהו רק חיצוניות, אבל בעצם בפנימיות היו גאולים, והרי שהחיצוניות של העולם הפנימי היה אצלם בגלות. וכן בעולם החיצוני אשר היו נמצאים בארץ לא להם, הלא בפנימיות היה כבר משתייך ארץ ישראל אל האבות, הרי כי בפנימיות של העולם החיצוני הלזה לא היו בגלות, כי לא היה נחשב לארץ לא להם בפנימיות, כי שלהם היה, ורק בחיצוניות לא נתגלה זאת עדיין.

והרי שהיו בגלות רק בחיצוניות, בין בחיצוניות של העולם החיצוני, בין בחיצוניות של העולם הפנימי, משא"כ בפנימיות של ב' עולמות הללו לא היו בגלות.

אמנם כאשר ירד יוסף למצרים, זהו שבעולם החיצוני ירד לגמרי לתוך הגלות במצרים, ולא נשאר להיות בארץ ישראל, והרי כי אצל יוסף התחיל כבר הקשר בין הפנימיות לחיצוניות. אמנם כיון שהיה יוסף תלמיד של האבות, לא נגע אצלו הגלות בפנימיות, שבעולם הפנימי לא היה גם דעתו תוך הגלות, אלא ויהי ה' את יוסף, והיה מסלסל בשערו וממשמש בעיניו, כאילו לא היה כלל בגלות, כדרגת האבות, שהיה יכול להיות בחיצוניות במצרים, אבל בפנימיות הדעת הרי הוא נגאל. ולכן הזמין הקב"ה לפניו מעשה דאשת פוטיפר ופגם העשר טיפין, שעיי"ז נמשך לתוך הגלות גם בפנימיות הדעת, והוא סבר שנעשה לו ירידה, כמו שהיה אכן נראה כירידה, אבל בעומק היה זאת תיקון גדול, כי רצה הקב"ה לגלות לו בזה, שלא יתכן להיות בגלות בחיצוניות לבד בלי הפנימיות, שהרי יוסף הוא דרגא דתורה, ובוזא אין יכולין להפריד בין החיצוניות להפנימיות, והרי כי מעשה דאשת פוטיפר גרם שיהיה קשר בין החיצוניות להפנימיות, ובזה התחילה מהלך התורה שמאחד החיצוניות עם הפנימיות, וכיון שבחיצוניות היה בגלות, הוכרח הדבר להיות גם בפנימיות, וממילא מובן הדבר שגם בגאולה יהיו שניהם מקושרים. ועכ"פ מה שישנו איזה פירוד לעת עתה בין חיצוניות לפנימיות, זהו ענין אשר לא נתקן עדיין לגמרי עד לעת קץ, ולא נשלם עדיין לגמרי הקשר בין עליונים לתחתונים, שהוא דרגא דצדיק דאחיד בשמיא וארעא, ומשתייך הדבר לשורש כל הגלות שנמשך מפאת שלא היו מבינים על דרגתו הלזה של יוסף, ומכרו אותו למצרים, ומצד זה לא נתקן עדיין לגמרי הקשר בין פנימיות לחיצוניות, ומזה באים כל החילוקים שבין הדרש להפשט, אמנם לעתיד יתוקן הדבר בשלימות, והוא בעצם מהלך כל התורה, שישנו פשט ודרש, פנימיות וחיצוניות, ובודאי שבעצם מקושרים הם, אבל שלימות הגאולה יגרום שיהיה קשר ממש בינותם.

לנדב 'פרנס היום' לזכות הרבים נא לפנות אלינו בהקדם: 347-628-6055

פרנס השנה	תומכי השנה	פרנס החודש - ניסן -	תומכי החודש - ניסן -	מדור מסילת ישרים
לע"נ האשה היקרה והחשובה מרת אלטע ח' שרה בת ר' פנחס ע"ה נפטרה ח' אדר תשל"ט לפ"ק ולע"נ בנה היקר והאהוב הב' יעקב מנחם ע"ה	הר"ר משה מרדכי פאנעטע הי"ו ולע"נ מוהר"ר יואל בהרה"צ יהושע ז"ל	הר"ר שמואל בנימין בייניש שרייבער הי"ו		הר"ר יהודה ארי' לייביש ליש הי"ו

כל הזכויות שמורות למכון להוצאת התורות והשיעורים שע"י קהל תולדות יהודה דחסידי סטומשיץ

Mailing Address: 5609-15th Ave. #4F Brooklyn N.Y. 11219 • Tel 718.438.0032 • Fax 718.689.1016 • e-mail toldosyehuda@thejnet.com

סניף ארה"ק - רח' אבן האול 11 ירושלים - טלפון: 02-591-6187